

بیان پروتئین نوترکیب غنی از سرین انتامبا هیستولیتیکا

شهرام نکوئیان^۱، دکتر علی حقیقی^{*}، دکتر بهرام کاظمی^۲، دکتر سیدجواد سید طبایی^۱،
نبلوفر تقی پور^۱، دکتر سیما راستی^۲

^۱ گروه انگل شناسی و قارچ شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

^۲ گروه بیوتکنولوژی، مرکز تحقیقات بیولوژی سلولی و ملکولی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

^۳ گروه انگل شناسی و قارچ شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان

چکیده

سابقه و هدف: استفاده از شاخص‌های آنتی‌زنیک انتامبا هیستولیتیکا مانند آنتی‌زن پروتئین غنی از سرین انتامبا هیستولیتیکا (SREHP) جهت تهیه واکسن، بررسی تنوع ژنتیکی و تشخیص قطعی و افتراق آن از انتامبا دیسپار کاربرد بیشتری پیدا کرده است. این مطالعه با هدف بیان پروتئین نوترکیب غنی از سرین انتامبا هیستولیتیکا به منظور استفاده در کیت تشخیصی الایزا انجام شد.

روش بررسی: در این تحقیق که یک روش توصیفی از نوع اکتشافی است، ابتدا ژن SREHP ایزوله ایرانی که قبلاً در پلاسمید بلواسکریپت (pBSc) کلون شده بود، با استفاده از آنزیم BamHI جدا گردید و پس از تخلیص از ژل در پلاسمید بیانی pET32a کلون شد. از روش‌های غربالگری شامل روش سریع (Quick check) با استفاده از محلول Rosconis PCR با پرایمرهای اختصاصی SREHP و pET و برش آنزیمی با آنزیم‌های BamHI و HindIII جهت تایید کلونینگ استفاده شد. ترادف نوکلئوتیدهای ژن با روش سکوئنسینگ تعیین گشت و پلاسمید نوترکیب حاوی ژن SREHP جهت تکثیر به سلول پذیرای BL21(DE3) انتقال یافت. در نهایت از کلنی حاوی پلاسمید نوترکیب کشت/انبوه تهیه شد و پرومتوژن ژن با IPTG آقا و وجود پروتئین نوترکیب بروی ژل SDS-PAGE بررسی گردید. **یافته‌ها:** ژن SREHP در پلاسمید بیانی pET32a سبک کلون گردید و صحت کلونینگ با روش‌های غربالگری سریع (Quick check) PCR با پرایمرهای اختصاصی SREHP و pET T7 promoter و برش آنزیمی با آنزیم‌های BamHI و HindIII تایید شد. ترادف نوکلئوتیدهای ژن با اندازه ۶۶۶ نوکلئوتید تعیین گشت و ژن کلون شده در پلاسمید بیانی در حضور IPTG در مدت زمان ۵ ساعت در محیط کشت ابراز شد. وجود پروتئین نوترکیب غنی از سرین انتامبا هیستولیتیکا به انضمام تیوردوکسین (Trx-Tag) موجود در pET32a با وزن ملکولی ۴۴ کیلودالتونی در کنار مارکر بروی ژل SDS-PAGE مشاهده و مورد تایید قرار گرفت.

نتیجه‌گیری: با توجه به کاربرد زیاد پروتئین نوترکیب غنی از سرین انتامبا هیستولیتیکا در تهیه کیت‌های تشخیصی و تهیه واکسن از آن علیه تک یاخته انتامبا هیستولیتیکا، در این مطالعه پروتئین سرین ریچ (SREHP) با موقوفیت بیان شد.

واژگان کلیدی: انتامبا هیستولیتیکا، پروتئین نوترکیب غنی از سرین، SREHP

مقدمه

در بیشتر موارد تشخیص آمیبیازیس با مشاهده مستقیم انگل و یا لام رنگ‌آمیزی شده نمونه مدفوع توسط میکروسکوپ

نوری تأیید می‌شود. اما این روش دارای محدودیت‌هایی از جمله عدم افتراق کیست و تروفوزیت سویه بیماریزای انتامبا هیستولیتیکا از سویه غیربیماریزای انتامبا دیسپار است. تکرار آزمایش مدفوع و وجود کیست‌های گونه‌های متفاوت انتامبا، آندولیماکس و یدآمبا از مشکلات دیگر استفاده از این روش است (۱). روش‌های کشت آمیب نیز اگرچه دارای حساسیت بالایی نسبت به روش‌های میکروسکوپی هستند اما زمان بر

جدول ۱- پرایمرها و برنامه های PCR این مطالعه

Primer name	Primer sequence 5' to 3'	PCR program
SREHP (F)	GAGGATCCATGTTGCATTATTATTGT	۵ دقیقه ۹۵°C برای یک سیکل، ۱ دقیقه در ۹۵°C، ۳۰ ثانیه در ۶۰°C، ۳۰ ثانیه در ۷۲°C
SREHP (R)	GAGGATCCTTAGAAGATGATAAGCTAT	۷۲°C برای ۳۰ سیکل و ۳ دقیقه در ۷۲°C
pET T7 promoter (F)	TAATACGACTCACTATAGGG	۵ دقیقه ۹۵°C برای یک سیکل، ۱ دقیقه در ۹۵°C، ۶۰ ثانیه در ۵۰°C، ۶۰ ثانیه در ۷۲°C
SREHP (R)	GAGGATCCTTAGAAGATGATAAGCTAT	۷۲°C برای ۳۰ سیکل و ۵ دقیقه در ۷۲°C

ژل ۱ درصد، با استفاده از کیت استخراج DNA شرکت فرمنتاز، استخراج و تخلیص شد. سپس ژن غنی از سرین و پلاسمید خطی در حضور آنزیم T4 DNA ligase متصل شدند. مخلوط واکنش در باکتری BL21(DE3) منتقل و بر روی پلیت LB آگار حاوی ۵۰ میلی گرم در میلی لیتر آمپیسیلین پخت شد (۸).

در غربالگری پلاسمید نوترکیب pET32a، جهت کنترل انتقال ژن به پلاسمید به روش سریع (Quick check)، کلنی بدست Rusconis آمده به مدت ۱۰ دقیقه در ۱۲ میکرولیتر محلول حاوی لیزوزیم، EDTA، Tris-Cl و RNase A قرار داده شد. پس از کشت در پلیت LB آگار حاوی آمپیسیلین، ۲ میکرولیتر از مخلوط مساوی فتل-کلروفرم به میکروتیوب اضافه و به مدت دو دقیقه با سرعت ۱۴۰۰۰ دور در دقیقه سانتریفیوز و مایع رویی بروی ژل ۰/۸ درصد لود گردید (۹). پلاسمید نوترکیب با واکنش PCR به کمک پرایمرهای (F, R) SREHP و پرایمرهای (F) SREHP و (R) T7 Promoter (۱) و همین طور روش هضم آنزیمی با آنزیم های HindIII و BamHI تأیید شد و در نهایت صحت ژن نوترکیب با روش سکوئنسینگ تایید شد.

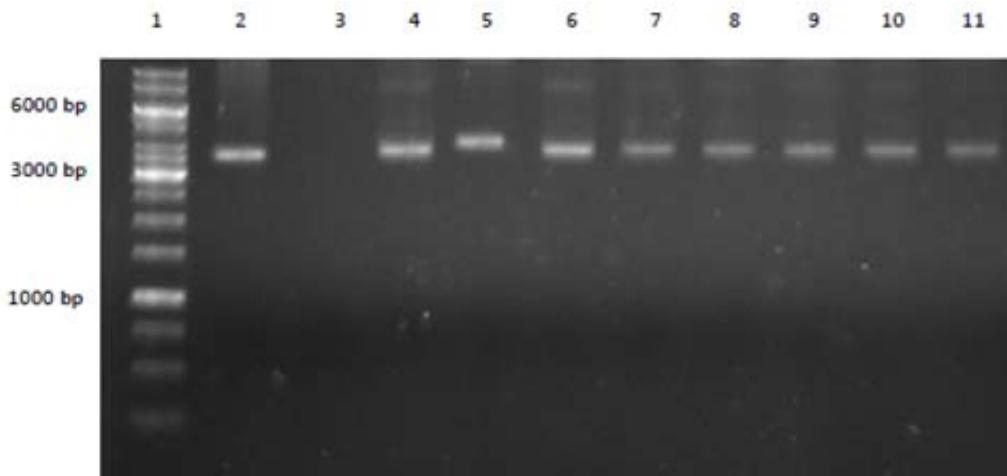
برای بیان پروتئین نوترکیب SREHP، پلاسمید نوترکیب pET32a به سلول BL21(DE3) منتقل گردید. از کلنی کشت شباهنگی و در ۳۷ درجه انکوبه شد و روز بعد در ۱۰ برابر محیط کشت LB آمپیسیلین دار کشت دو ساعته داده شد. در فاز لگاریتمی با $OD_{600} = 0.6$ ، مقدار ۱mM IPTG به محیط کشت اضافه و مجدد در ۳۷ درجه سانتی گراد انکوبه گردید. ۳، ۵ و ۸ ساعت پس از القاء از محیط کشت نمونه برداری انجام گرفت. برای آماده سازی نمونه جهت SDS-PAGE یک میلی لیتر از نمونه کشت داده شده به مدت ۲ دقیقه با سرعت ۵۰۰۰ g در دمای اطاق سانتریفیوز شد. مایع رویی حذف و به رسوب آن ۲۰۰ میکرولیتر بافر PBS اضافه شد (۹). سوسپانسیون فوق ۵ بار در -۸۰ درجه سانتی گراد و ۳۷ درجه سانتی گراد فریز و ذوب شد و پس از سونیکاسیون، به مدت ۱۵ دقیقه در دمای ۴ درجه سانتی گراد با سرعت ۵۰۰۰ g سانتریفیوز گشت. محلول رویی و رسوب جدا شده با

بوده و مصرف آنتی بیوتیک ها می تواند باعث ایجاد جواب های منفی کاذب در نتایج آن گردد. وقت گیر و پرهزینه بودن و پاسخ های منفی و مثبت کاذب نیز از محدودیت های روش های مولکولی هستند (۳، ۲). راه کار جدید استفاده از منوکلونال آنتی بادی تهیه شده بر علیه شاخص های آنتی زنیک انتامبا هیستولیتیکا در کیت های الایزا است. این کیت ها قادر هستند با کمک پروتئین های نوترکیب گالاگتوز / گالاگتوز N استیل لکتین (GAL/GALNAC) و غنی از سرین انتامبا هیستولیتیکا (SREHP)، انگل را در مدفع و مایعات بدن شناسایی کرده و آمیبیازیس روده ای و کبدی را با حساسیت و اختصاصیت بالا تشخیص دهند و از گونه مشابه ولی غیر بیماری را انتامبا دیسپار افتراق دهند (۴، ۵).

لذا با توجه به کاربرد پروتئین نوترکیب SREHP در تهیه واکسن، تعیین تنوع ژنتیکی ایزو لوه های مختلف انتامبا هیستولیتیکا و همین طور تهیه کیت تشخیصی به منظور تشخیص قطعی و افتراق انتامبا هیستولیتیکا از انتامبا دیسپار، در این مطالعه ژن ایزو لوه ایرانی IR 10 SHR که قبلاً در گروه انگل شناسی و قارچ شناسی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در پلاسمید بلواسکرپت (pBSc) کلون و پلاسمید نوترکیب (pBSc-C4) نام گذاری شده بود (۶)، با هدف بیان پروتئین نوترکیب به منظور استفاده در کیت تشخیصی الایزا در پلاسمید بیانی pET32a ساپ کلون گردید و پروتئین نوترکیب آن در باکتری BL21(DE3) بیان شد.

مواد و روشها

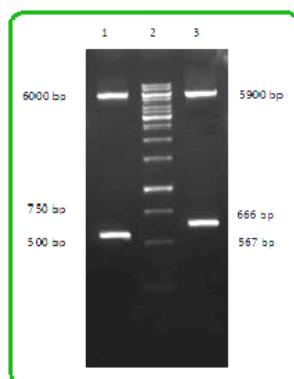
به منظور انتقال ژن غنی از سرین انتامبا هیستولیتیکا در پلاسمید بیانی pET32a در این مطالعه که یک روش توصیفی از نوع اکتشافی است، ابتدا پلاسمید نوترکیب pBSc-C4 و پلاسمید بیانی pET32a، به مدت ۱ ساعت در دمای ۳۷ درجه سانتی گراد تحت تاثیر آنزیم BamHI قرار داده شدند. دو انتهای پلاسمید pET32a خطی شده با استفاده از ۱ میکرولیتر آنزیم CIAP به مدت ۳۰ دقیقه دسفریله شد (۷). قطعات SREHP و پلاسمید خطی شده پس از الکتروفورز در

شکل ۱- الکتروفورز محصول کنترل سریع با محلول Rusconis کلني های مشکوک pET32a روی ژل آگارز ۸ درصد.
ستون ۱: 1kb DNA Ladder marker؛ ستون ۲: کلني های حاوي پلاسميد pET32a؛ ستون ۵: کلني های حاوي پلاسميد نوترکيب؛ ستون ۴-۶: کلني های حاوي پلاسميد pET32a و فاقد ژن

بافر 4X SDS مخلوط و روی ژل پلی اکریل آمید ۱۲ درصد
انتقال یافت و جهت تکثیر روی پلیت LB آگار
حاوي آمپیسیلین پخش شد.

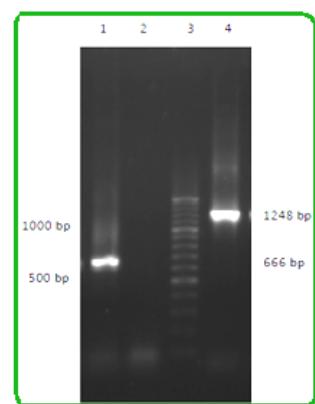
شکل ۱ تایید اولیه انتقال ژن سرین ریچ به پلاسمید را با روش سریع با استفاده از محلول Rusconis در کلون ستون شماره ۵ نشان می‌دهد.

شکل ۳- الکتروفورز پلاسمیدهای نوترکيب pET32a + SREHP-C4 بعد از هضم آنزیم BamHI و HindIII بر روی ژل آگارز ۱ درصد.
ستون ۱: قطعه ۵۶۷ bp جدا شده از پلاسمید نوترکيب pET32a + SREHP-C4 با آنزیم HindIII؛ ستون ۲: پس از عمل هضم آنزیمی با آنزیم BamHI؛ ستون ۳: قطعه ۶۶۶ bp جدا شده از پلاسمید pET32a + SREHP-C4 با آنزیم BamHI.

برای تعیین قطعی صحت ژن کلون شده از روش های PCR و هضم آنزیمی پلاسمید با آنزیم های BamHI و HindIII استفاده شد. شکل ۲ الگوی الکتروفورزی محصول PCR کلون مثبت با پرایمرهای اختصاصی ژن غنی از سرین و همینطور pT7 Promoter را نشان می‌دهد. قطعات با اندازه ۱۲۴۸ bp و ۶۶۶ bp به خوبی با پرایمرهای اختصاصی سرین ریچ

باfer 4X SDS مخلوط و روی ژل پلی اکریل آمید ۱۲ درصد
الکتروفورز گردید (۹).

شکل ۲- الکتروفورز محصول PCR پلاسمید های نوترکيب pET32a + SREHP-C4 بر روی ژل آگارز ۱ درصد.
ستون ۱: محصول PCR پلاسمیدهای نوترکيب با پرایمر (F+R) با اندازه ۶۶۶ bp؛ ستون ۲: کنترل منفی ستون؛ ستون ۳: 100bp DNA Ladder marker؛ ستون ۴: محصول PCR کلني پلاسمیدهای نوترکيب pET32a + SREHP-C4 با پرایمر T7 Promoter (F) و SREHP (R) با اندازه ۱۲۴۸ bp.

یافته‌ها

در مورد انتقال ژن SREHP در پلاسمید pET32a در ژن سرین ریچ با اندازه ۶۶۶ نوكلئوتید از پلاسمید کلون شماره ۴ با نام pBSc-C4 که قبلاً در گروه انگل شناسی و قارچ شناسی دانشگاه علوم پزشکی شهرید بهشتی تهیه شده بود (۶)، جدا و به کمک آنزیم T4 DNA ligase درون پلاسمید pET32a که با آنزیم BamHI هضم شده بود، منتقل و pET32a + SREHP-C4 نامیده شد. درون باکتری واکنش درون باکتری

بحث

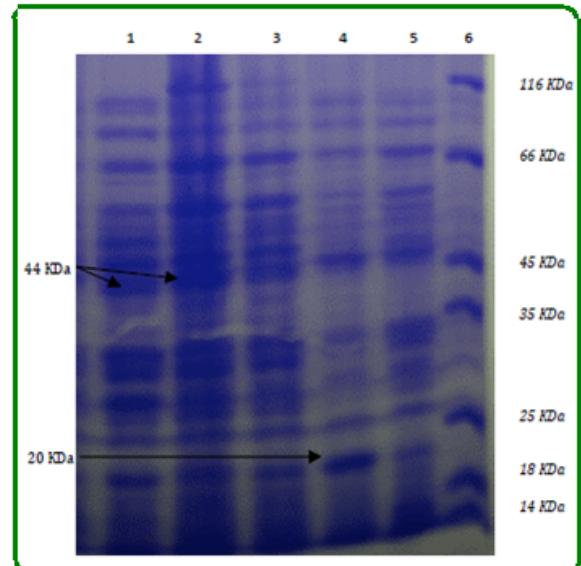
آنترن‌های سطحی تروفوزوئیت انتامبا هیستولیتیکا همانند گالاگتوز/ گالاگتوز N استیل لکتین (Gal/GalNAc) و پروتئین غنی از سرین از عوامل اصلی در بروز بیماری آمیبیازیس و ایجاد واکنش‌های سرولوژی در انسان هستند (۱۰) و در کیت‌های تشخیصی الایزا از پروتئین نوترکیب آنها جهت تشخیص آمیبیازیس و تشخیص افتراقی انتامبا هیستولیتیکا از دیگر گونه‌ها استفاده می‌گردد.

پروتئین غنی از سرین انتامبا هیستولیتیکا (SREHP) یک پروتئین غشائی ایمونوژن در سطح تروفوزوئیت انتامبا هیستولیتیکا است که در اتصال انگل به سلول پستانداران نقش دارد و علت نام‌گذاری آن وجود ۵۲ اسید آمینه سرین از ۲۳۳ اسید آمینه آن در سویه HM1:IMSS می‌باشد (۱۱). این پروتئین دارای اپی‌توب‌هایی است که میزان بالایی از واکنش‌های مثبت سرولوژی را در بیماران مبتلا به آمیبیازیس تهاجمی ایجاد می‌کند (۱۲). تحقیقات قبلی نشان داده که حساسیت پروتئین‌های نوترکیب SREHP در تست الایزا جهت شناسایی آمیبیازیس حاد مهاجم و تشخیص سرولوژی آمیبیازیس در مناطق آندمیک ۹۲ درصد می‌باشد (۱۴، ۱۳).

در سال ۱۹۹۵، Stanley و همکاران پروتئین نوترکیب SREHP را بدون نیاز به شریک اتصال (Fusion partner) در باکتوفیروس در حضور ۰.۹ mM IPTG بیان کردند و بیشترین بیان پروتئین را در مایع رویی کشت ۱۰ ساعته به دست آوردند (۱۱).

در این مطالعه به منظور بیان پروتئین نوترکیب SREHP در باکتری اشرشیاکلی از پلاسمید بیانی pET32a استفاده گردید. وجود توالی تیوردوکسین (Trx-Tag) در Multiple Site Cloning (MSC) pET32a و کتور سایت کلونین (MSC) پروتئینی در حدود ۲۰ KDa به پروتئین نوترکیب SREHP می‌شود. تیوردوکسین میزان بیان را افزایش و تشخیص پروتئین نوترکیب را بر روی ژل کتروفورز تسهیل می‌کند. بنابراین پس از بیان ژن، از پروتئین نوترکیب SREHP با وزن حدود ۲۰ کیلو Dalton به انضمام فیوژن پروتئین، در کل پروتئینی با وزن مولکولی حدود ۴۴ KDa بدست آمد. همانند مطالعه Stanley و همکاران (۱۵) بیشترین میزان پروتئین بیان شده در مایع رویی بدست آمد. با توجه به ضرورت افتراق دو تک‌یاخته انتامبا هیستولیتیکا و انتامبا دیسپار و عدم امکان افتراق میکروسکوپی این دو گونه که یکی بیماری‌زا و دومی شایع ولی غیر بیماری‌زا است، همین طوراً احتمال خطای

و پرایم اخلاقی پلاسمید pET تکثیر یافت. شکل ۳ الگوی الکتروفورزی هضم آنزیمی پلاسمید pET32a حاوی ژن را نشان می‌دهد. قطعات ۵۶۷ bp و ۶۶۶ bp و ۱۲۴۸ bp در دو روش PCR و هضم آنزیمی، تایید قطعی بر انتقال ژن به پلاسمید بیانی و جهت صحیح قرارگیری آن نسبت به جهت نسخه‌برداری پروموتور است. لذا بیان صحیح پروتئین غنی از سرین انتامبا هیستولیتیکا (SREHP) در پلاسمید نوترکیب pET32a در کلون به دست آمده امکان‌پذیر است و ترادف نوکلئوتیدهای پروتئین نوترکیب SREHP-C4 با اندازه ۶۶۶ باز و وزن ملکولی حدود ۲۴ کیلو Dalton در بانک اطلاعات ژن باش (GenBank) با شماره AB253474 قابل دستیابی است.

شکل ۴ - نتایج بیان ژن SREHP در پلاسمید نوترکیب PET32a به روش SDS-PAGE

ستون ۱، ۲ و ۳: محلول رویی Lysate باکتری حاوی pET32a + SREHP- C4 جمع آوری شده ۳، ۵ و ۸ ساعت پس از القاء واحد پروتئین نوترکیب ۴۴ کیلو Dalton؛ ستون ۴: باکتری‌های حاوی پلاسمید pET32a سالم جمع آوری شده ۵ ساعت پس از القاء با باند Trx و وزن ۲۰ کیلو Dalton؛ ستون ۵: سلول‌های سالم فاقد پلاسمید جمع آوری شده ۵ ساعت پس از القاء؛ ستون ۶: مارکر وزنی پروتئینی

در مورد بیان ژن در پلاسمید نوترکیب pET32a نمونه‌های لیزات سلول بدون پلاسمید، سلول حاوی پلاسمید فاقد ژن و سلول حاوی پلاسمید نوترکیب (pET32a + SREHP-C4)، ۳، ۵ و ۸ ساعت پس از القاء با IPTG بر روی ژل پلی‌اکریل آمید الکتروفورز شدند (شکل ۴). بیشترین مقدار بیان در محلول رویی و در ساعت پنجم پس از القاء به دست آمد. وزن مولکولی پروتئین SREHP همراه فیوژن پروتئین تیوردوکسین (Trx-Tag) که در پلاسمید pET32a تعییه شده است، روی ژل پلی‌اکریل آمید ۱۲ درصد در حدود ۴۴ KDa می‌باشد.

قدردانی و تشکر

نویسنده‌گان این مقاله از همکاری خانم‌ها دکتر فریده شهبازی، دکتر مژگان بنده‌پور، ناهید حسین‌زاده و کلیه همکاران گروه انگل‌شناسی و قارچ‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و مرکز تحقیقات بیولوژی سلوی و مولکولی تشکر و قدردانی می‌نمایند. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه دانشجویی مقطع کارشناسی ارشد انگل‌شناسی و طرح تحقیقاتی مصوب مرکز تحقیقات بیولوژی سلوی و ملکولی با شماره ۱۱۴۳ است که در گروه انگل‌شناسی و قارچ‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی انجام گرفت.

روش‌های میکروسکوپی در تشخیص آمیب‌های دستگاه گوارش، مشکلات استفاده از روش‌های مولکولی نظری گران بودن روش PCR، عدم وجود امکانات در آزمایشگاه‌های بالینی و پاسخ‌های منفی و مثبت کاذب روش‌های مولکولی (۱-۳)، تولید کیت‌های تشخیصی با استفاده از آنتی‌ژن‌های نوترکیب و منوکلونال آنتی‌بادی و کاربرد آن‌ها در روش‌های سرولوژی نظری‌الایزا توصیه می‌شود (۴، ۵). بنابراین با بیان پروتئین نوترکیب SREHP در این تحقیق شرایط برای تکثیر و تولید انبوه پروتئین غنی از سرین انتامباھیستولیتیکا در آزمایشگاه و استفاده از آن در تست تشخیصی الایزا محقق شده است. با این وجود باید کارایی پروتئین تهیه شده پس از مقایسه با دیگر روش‌های ملکولی و سرولوژی ارزیابی شود.

REFERENCES

1. Zulhainan H, Songsak P, Mathirut M, Saovanee L. Differential Detection of *Entamoeba histolytica*, *Entamoeba dispar*, and *Entamoeba moshkovskii* by a Single Round PCR Assay. J Clin Microbiol 2006; 44: 3196-200.
2. Nuran D, Gonul A, Mehmet S, Cahit B, Arzu K. Detection of *Entamoeba histolytica* and *Entamoeba dispar* in Stool Specimens by Using Enzyme-linked Immunosorbent Assay. Mem Inst Oswaldo Cruz 2004; 99: 769-72.
3. Haque R, Ali IKM, Akther S, Petri WA. Comparison of PCR, isoenzyme analysis and antigen detection for diagnosis of *Entamoeba histolytica* infection. J Clin Microbiol 1998; 36: 449-52.
4. Clark CG. Methods for investigation of diversity in *Entamoeba histolytica*. Arch Med Res 2006; 37: 258-61.
5. Haque R, Mollah NU, Ali IK, Petri WA. Diagnosis of amebic liver abscess: an intestinal infection with the Tech Lab *Entamoeba histolytica* II antigen detection and antibody test. J Clin Microbiol 2000; 38: 3235-39.
6. Rasti S, Haghghi A, Kazemi B, Rezaian M. Cloning and characterization of Serine-rich *Entamoeba histolytica* protein gene from an Iranian E. histolytica isolate. Pakistan J of Biol Sci 2006; 9: 654-58.
7. Novagen Co. PET system manual handbook. 10th Edition. Darmstadt, Germany: Novagen Co.; 2001. p.37-49.
8. Sambrook J, Fritsch F, Maniatis T, Editors. Molecular cloning: a laboratory manual. 3rd edition. New York: Cold Spring Harbor laboratory Press; 2001.
9. Razmjou E. Characterization of glucosephosphate isomerase gene from different zymodemes of *Entamoeba histolytica* [Dissertation]. Tehran: Tehran University of Medical Sciences; 2005.
10. Gilchrist CA. Virulence factor of *Entamoeba histolytica*. Curr Opin Microbiol 1999; 2: 433-37.
11. Stanley SL, Tian K, Koester JP, Li E. The serine rich *Entamoeba histolytica* protein is a phosphorylated membrane protein containing O-linked terminal N-acetylglucosamine residues. J Bio Chemistry 1995; 270: 4121-26.
12. Li E, Kunz- Jenkins C, Stanley SL. Isolation and characterization of genomic encoding a serine rich *Entamoeba histolytica* protein. Mol Bioch Parasitol 1992; 50: 355-58.
13. Stanley SL, Jackson TF. Serodiagnosis of invasive amebiasis using a recombinant *Entamoeba histolytica* protein. JAMA 1991; 266: 1984-86.
14. Myung K, Burch D, Jackson F, Stanley SL. Serodiagnosis of invasive amebiasis using recombinant *Entamoeba histolytica* antigen-based ELISA. Arch Med Res 1992; 23: 258-85.